

11. BOEKBESPREKING

Bub H. 1984. Kennzeichen und Mauser europäischer Singvögel, 3, Seidenschwanz, Wasseramsel, Zaunkönig, Braunellen, Spötter, Laubsänger, Goldhänchen. (Neue Brehm-Bücherei 550) Ziemsen, Wittenberg, 200 p.

Bub H. 1985. Kennzeichen und Mauser europäischer Singvögel, Allgemeiner Teil. (Neue Brehm-Bücherei 570) Ziemsen, Wittenberg, 211 p.

De serie "Abhandlungen für Vogelfang und Vogelberingung", waarin de huidige kennis over handkenmerken en rui van Europese zangvogels wordt samengevat, is weer twee deeltjes rijker. Verschenen is het derde deel met soortbehandelingen, waarin ditmaal Pestvogel, Waterspreeuw, Winterkoning, heggemussen en de zanger-tjes van de geslachten Hippolais, Phylloscopus en Regulus de revu passeren (qua opzet hetzelfde als zijn twee voorgangers die besproken werden in OHV 45 - 1984) en het inleidende deel, dat algemene informatie geeft over alle zaken die bij kenmerken en rui van zangvogels aan de orde kunnen zijn.

In beide deeltjes is weer een indrukwekkende hoeveelheid gegevens en literatuur opgenomen. De 25 in deel 3 behandelde soorten blijken bijvoorbeeld goed voor verwijzingen naar ruim 500 artikelen. Opmerkelijk hierbij is, dat ondanks een overvloed een literatuur, vermelde maten en kenmerken soms toch nog gebaseerd zijn op maar enkele (tientallen) gevangen of gebalgde exemplaren, waarbij lang niet altijd onderscheid kon worden gemaakt tussen geslacht en leeftijd. Zo kan het basismateriaal tekort schieten om ondersoorten duidelijk te scheiden, hetgeen bijvoorbeeld het geval is bij een algemene soort als de Tjiftjaf. Werk dus aan de winkel voor de zangvogel-vangers onder ons.

In het algemene deel, waarvan de verschillende hoofdstukken zijn geschreven door autoriteiten op het betreffende gebied, zijn niet alleen te verwachten onderwerpen als geografische variatie, biometrie, aantallen slag- en staartpennen, rui, broedvlek, kloaka en schedelverbening opgenomen, maar komen ook hoofdstukken aan de orde over bijvoorbeeld morfologie van veren, groeistrepen op veren, schrikruï, snavelvorm als leeftijdskenmerk, lengte slag- en staartpennen en kleur verenkleed in relatie met leeftijd van de vogel. Zeer illustratief zijn de 106 afbeeldingen die vaak in een oogopslag een bepaald kenmerk duidelijk maken. In de praktijk zullen voor ringers vooral de hoofdstukken over kloaka, broedvlek en schedelverbening, drie (mede door onbekendheid) vaak verguisde of onjuist toegepaste criteria bij het op geslacht of leeftijd brengen van levende vogels in de hand nuttig zijn. Voor een goed begrip over kenmerken en rui zijn echter de overige hoofdstukken (behalve die met een complete handleiding over het balgen van vogels, dat mijns inziens beter overgelaten kan worden aan daartoe bevoegde(!) instanties (o.a. Zoologische Musea) zeer lezenswaardig.

In beide deeltjes is weer een schat aan informatie samengevat, die slechts verspreid in de al bestaande literatuur terug te vinden is of zelfs nog nooit gepubliceerd is. De deeltjes maken weer eens duidelijk, dat met enige kennis van zake, aan een vogel in de hand zoveel meer te zien is dan alleen de soort. Bovendien geven zij aan dat zeker op het gebied van kenmerken en rui het laatste woord nog niet gesproken is. Ringers kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het vergroten van de kennis hierover. "Verplicht" leesvoer voor ringers dus, waarbij het te hopen is dat de Duitse taal, die in sommige hoofdstukken een hoge moeilijkheidsgraad heeft, geen belemmering vormt.

Joke E. Winkelman

Nawoord redactie:

In Nederland is "Natuur en Boek" in Den Haag een goed adres voor het bestellen van deze boeken. Raadpleeg Uw telefoongids.